

Jiří Paroubek: Jak rychle zvýšit životní úroveň českých občanů

 infokuryr.cz/n/2024/12/06/jiri-paroubek-jak-rychle-zvysit-zivotni-uroven-ceskych-obcanu

kuryr

6. prosince 2024

Mávnutím zázračného proutku to nepůjde, protože žádný takový zázračný prostředek, jak zvýšit lidem životní úroveň, neexistuje. Ale příští vláda musí udělat řadu závažných rozhodnutí, které povedou tímto směrem.

Téměř před třemi lety předseda současné vlády Fiala, hovořil o potřebě vyvlastnění držitelů soukromých akcionářů ČEZu za náhradu. To by pak usnadnilo ČEZu provádět regulaci cen elektřiny tak, aby se prodejní ceny odvozovaly od skutečných nákladů vynaložených touto společností na produkci energie plus přiměřený zisk. Takový zisk, který by umožňoval alespoň prostou reprodukci strojního zařízení a technologií společnosti. ČEZ by také měl okamžitě, jak jen to bude možné, odejít z Lipské energetické burzy, která vyšponovává prodejní ceny do nesmyslné výše. Ty pak zaplatí české obyvatelstvo a české firmy. Část produkce ovšem může jít i nadále přes tuto energetickou burzu. To je ta část produkce elektrické energie, která se vyváží do zahraničí. Tedy ta část, kterou nespotřebuje ani české obyvatelstvo, ani české firmy. Toto opatření se může projevit zhruba do dvou let, a to razantním poklesem ceny elektrické energie. To může být skvělá zpráva jak pro české obyvatelstvo neúměrně zatížené v současné době cenami elektrické energie (a to i po tzv. slevách), tak pro podnikatelský sektor. Pokles cen elektrické energie se přímo projeví ve snížení výdajů domácností, tedy růstem jejich životní úrovně. Kromě toho, pro podnikatelský sektor to bude vynikající zpráva, která zvýší jeho konkurenceschopnost vůči zahraničí.

Po skončení války na Ukrajině, která otevře cestu k ukončení nesmyslných sankcí vůči Rusku, se v přiměřené době vrátit k nákupu levných ruských surovin. A k odbytu českého zboží

poptávaného na ruském trhu před ukrajinskou válkou. Půjde o to, překonat válečnickou politiku nynější české vlády a pokusit se rychle normalizovat ekonomické vztahy s Ruskem, tak jak to dělá Maďarsko a Slovensko.

Vláda a instituce státu k tomu určené (a zatím pro tento účel nevyužívané, jako jsou ÚOHS a ČOI), by měly vytvořit fungující systém sledování vývoje cen nákupu, prodejních cen a výši obchodního rozpětí především u potravinářského zboží v obchodních řetězcích. Vláda musí vést trvalý dialog s obchodními řetězci a snažit se utlumovat cenové excesy, ke kterým u nich došlo a dochází. Inlace let 2022 a 2023 přišla především z obchodních řetězců, přičemž nebyla snaha vlády, tak jako např. ve Francii, trvalým dialogem s nimi držet ceny zejména základních potravin na uzdě. Cílem tedy musí být důsledné utlumování inflace, což nevidím jenom jako úkol ČNB, ale do značné míry také jako úkol vlády a jejich organizací a institucí.

Česká vláda by měla žádat v rámci Evropské unie o důsledný boj proti daňovým rájům. Tam každoročně odchází, podle odborných odhadů cca 55 miliard Kč.

Stejný význam ovšem musí příští vláda věnovat také boji proti „šedé ekonomice“. Považuji za správné znovuzavedení EET, ale vláda toto opatření musí doprovodit také tím, že napomůže posílit pozici poctivých prodejců a obecně podnikatelských subjektů, které se nepřiživují na „šedé zóně“ ekonomiky. V dnešní době digitalizace a umělé inteligence, je možné požadovat od výrobců např. to, aby každé zboží, každý výrobek měl svůj QR kód, který by umožnil identifikovat v jakoukoliv chvíli, zda se jedná o zboží, které legálně přišlo na trh, či nikoliv. Nejde pochopitelně jen o boj proti prodejcům pašovaných cigaret či alkoholu, anebo textilu, jejichž prodej poškozují poctivé podnikatele, kteří platí řádným způsobem daně a plně respektují stát. Zavedením QR kódů, tedy moderního „okolkování zboží“ (nejprve jeho segmentů a v průběhu doby všeho zboží), by se vlastně zlikvidovaly daňové uniky a zvýšily by se

významně daňové výnosy státu. A prodeje zboží by mohly zlevnit. Při vyšších daňových příjmech státu, by bylo možné snížit DPH u vybraných základních druhů potravin tak, jako je to např. v sousedním Polsku.

Stát by měl mnohem více nežli dosud, podpořit rozvoj komunitní energetiky a to cestou vysoké participace občanů na produkci energií (slevy v cenách elektrické energie, případně tepla, pro občany příslušné obce).

Stejně tak by stát měl podporovat produkci a prodej lokálně vyráběného zboží tak, jako je tomu např. ve spolkových zemích Rakouska. Tak, aby občané věděli, kde si mohou nakoupit a jaké potravinové produkty, ať už na farmářských či jiných trzích, anebo přímo na statcích anebo u výrobců. V době internetu to není nic složitého, aby občané dostali tyto informace.

Vláda musí věnovat pozornost negativnímu vývoji cen nájmu, ke kterému došlo v posledních letech. Celé segmenty občanů, zejména vzhledem k tomu, že se nestaví levné nájemní komunální byty, prakticky nejsou schopni, aby získaly cenově dostupný byt. MMR pod vedením piráta Bartoše nebylo schopno zpracovat legislativu, která by vytvářela prostor pro výstavbu levných komunálních bytu. Přitom takový návrh zákona byl zpracován již před 4 lety, s využitím zkušeností z Velké Británie a Rakouska. Návrh zákona je zatím umístěn ve sněmovním archivu a je možné ho s menšími úpravami použít. Návrh tohoto zákona předpokládá, že by prostřednictvím neziskových subjektů, které by vytvářely zejména obce, byly stavěny domy s komunálními byty. Obce by do těchto projektů dávaly zdarma své pozemky, neziskové společnosti by si půjčovaly úvěry od bank na výstavbu. Výstavba bytových domů by mohla probíhat podle unifikovaných projektů, které by udržovaly stavební náklady na rozumné úrovni. Anuita z dlouhodobých úvěrů (např. dvacetiletých, garantovaných státem), by byla splácena z přijatého nájemného. U levně pořízených bytových domů by mohlo být stanoveno relativně nízké nájemné, což by samozřejmě ovlivnilo pozitivně trh

s nájemními byty. Tedy, pozitivně pro nájemníky a negativně pro velké developery a majitele tzv. investičních bytů, kteří stanoví horentní sumy nájmu pro lidi, kterým byty pronajímají. Podle takto pojatého zákona by bylo možné stavět každoročně, podobně jako ve Velké Británii, třeba 10 až 15 tisíc bytů (v Británii bylo takto stavěno v posledních desetiletích cca 50 tisíc bytů ročně).

Tedy, rozumná příští vláda bude bojovat jak proti inflaci, která hrozí s ohledem na možné postavení celních bariér na vývoz evropského zboží do Spojených států, tak i případná odvetná cla Číny, za vysoká cla, která EU zavedla na dovoz čínských elektromobilů.

Velmi důležité se také ukazuje posílení finančních příjmů státního rozpočtu. K posílení příjmů u státního rozpočtu nepochybně může z již zmiňovaných opatření, přinést boj proti „šedé ekonomice“ a proti daňovým rájům. V těchto oblastech jsou potenciální zdroje v řádech desítek miliard korun.

Příští vláda by se také měla zabývat zdaněním dividend, odcházejících z Česka do zahraničí. V tomto roce a to ještě před koncem roku, již odvody dividend do zahraničí přesáhly 300 miliard korun. Zdá se, že zahraniční investoři si nakoupili zejména v oblastech, jako je energetika či banky, obchodní řetězce, klíčové podniky, které pak oligopolně určují ceny a také diktují obchodní podmínky českým občanům a českým firmám. Vláda by měla posoudit, zda existuje možnost podle dávné evropské směrnice, v této oblasti něco udělat. Samozřejmě na prvním místě se nabízí progresivní zdanění, ale také uvalení mimořádné daně na dividendy vyvážené do zahraničí. Proč by např. třetina z vyvážených dividend, tedy 100 miliard korun nemohlo každoročně zůstat v naší zemi ve prospěch jejích občanů.

Jiří Paroubek

